

„PLEDOARIE” ÎN ACEASTĂ CHESTIUNE... SAU (/ȘI) CHESTIE¹

MELITTA SZATHMARY²

Universitatea din Craiova

A PLEA OF TWO MATTERS: CHESTIUNE OR (/AND) CHESTIE

Abstract

The aim of this paper is to examine the current use of the terms *chestiune* and *chestie*, in order to highlight their common and different features. Since the study is qualitative in nature, the descriptive method is employed for analysis and interpretation. The article mainly focuses on the semantic dynamics of the noun *chestie*, so as to introduce and discuss it as an independent lexeme, and not as a variant.

The examples have been taken from web-based sources such as blogs, discussion forums, websites, online media and readers' comments on journal articles, social media sites and apps, etc. There are two stages in this approach: the first one corresponds to the year 2013 (presentation of partial results) and the second one is based on research for the years 2021-2022.

Keywords: "chestiune"; "chestie"; semantic dynamics; phraseological units; independent lexeme.

---

¹ O parte din textul acestui articol, cu alt titlu și diferit structurat, a fost prezentat la Colocviul internațional al Departamentului de Lingvistică, *Diacronie și sincronie în studiul limbii române*, 13-14 decembrie, 2013, Facultatea de Litere, Universitatea din București. Nu a fost publicat.

² **Melitta Szathmary** este conferențiar doctor la Facultatea de Litere, Universitatea din Craiova, Departamentul de limba și literatura română. Predă cursuri și seminare de lexicologie, limba română între normă și uz, discurs media. Este coautor la *Dicționar invers al limbii române*, Editura Niculescu, 2007. A publicat studii în reviste din țară și străinătate despre: derivarea cu sufixe și prefixe, forme de superlativ în limbajul jurnalistic și în limbajul tinerilor, clișeu lingvistic, metafora animalieră și metafora medicală în discursul mediatic etc.; e-mail: mszathmary8@gmail.com.

1. Preliminarii

Schimbările continue din societatea românească contemporană, în acord permanent cu ultimele noutăți din știință și tehnică, diversitatea mijloacelor de comunicare, tot mai dinamice și mai agresive, sunt schimbări și înnoiri continue și în lexicul românesc, în formele curente de expresie lingvistică. Sunt cuvinte și/sau sensuri care ies din uz, „se produc inversări ale modului de valorizare (pozitiv sau negativ) a anumitor termeni” (Ionescu-Ruxăndoiu 2001: 2), lexicul se îmbogățește prin numeroase împrumuturi sau creații interne noi, dar și prin „dezvoltări semantice actuale”³ (Dimitrescu 2014: 112).

Studiul de față este rezultatul interesului nostru pentru dinamica lexicală, în general, pentru dinamica semantică, în special.

Ne propunem, în cele ce urmează, examinarea utilizării actuale a termenilor *chestiune* și *chestie*, a aspectelor comune și diferențiatore. Perspectiva abordării este descriptivă; vizează mai ales dinamica semantică a substantivului *chestie*, în demersul nostru de a-l susține ca lexem independent și nu ca variantă. În acest sens se impun unele precizări:

(a) Dicționarele curente (DEX, NDN, DLRM, DOOM¹, DOOM²) îl înregistrează, în general, doar pe *chestiune*, ca lexem independent, *chestie* fiind menționat doar ca variantă:

CHESTIÚNE, *chestiuni*, s. f. 1. Problemă de importanță teoretică sau practică, care face obiectul unor preocupări. ◊ Expr. *Lucrul, problema sau persoana în chestiune* = lucrul, problema sau persoana despre care este vorba. ♦ Întrebare (pusă de examinatori). 2. (Fam.) Întâmplare, lucru de orice fel. [Pr.: -*ti-u* – Var.: **chéstie**, (înv.) **cestiúne** s. f.] – Fr. **question** (lat. lit. **quaestio, -onis**). (DLRM)⁴

CHESTIÚNE, *chestiuni*, s. f. 1. Problemă, temă etc. de care se preocupă cineva. ◊ Expr. (*Lucrul, problema, persoana* etc.) *în chestiune* = (lucrul, problema etc.) despre care este vorba în discuți respectivă. ♦ Întrebare pusă unui elev, unui candidat etc. 2. (Fam.) Întâmplare, fapt divers. [Pr.: -*ti-u* – Var.: **chéstie** s. f.] – Din fr. **question**, lat. **quaestio, -onis**. (DEX)

³ Și titlul unui articol, „Dezvoltări semantice actuale. Cazul medicinei” (Dimitrescu 2014: 112-115).

⁴ *Apud* www.dexonline.ro.

Chestiune s.f. 1. Problemă care constituie obiectul unei preocupări, al unei discuții etc. • întrebare (pusă unui elev, unui candidat etc.) ○ (lucru, problemă etc.) în ~ = (lucru, problemă etc.) despre care este vorba. 2. (fam.) întâmplare, fapt, lucru. (< fr. *question*, lat. *quaestio*). (NDN).

DOOM¹ îl înregistrează doar pe *chestiune*, cu forma de plural *chestiuni*, iar DOOM² alătură pe *chestie* ca variantă literară liberă, cu mențiunea *fam.*

(b) Nu am avut în vedere concurența *-(ț)iune/- (ț)ie*, nici nu am făcut precizări diacronice, acestea fiind deja obiectul unor studii consacrate (Goldiș Poalelungi 1973; Niculescu 1978; Oprea 1992-1993; Zafiu 2003; Pană Dindelegan 2008; Chircu 2013).

Exemplele au fost culese de pe internet: bloguri, forumuri de discuții, presa online și comentarii ale cititorilor la articole din presă, pagini de social media etc., în două etape: în 2013, respectiv în 2021-2022.

2. *Chestiune* – *chestie*. Analiză comparativă

Analiza urmărește ambii termeni, la singular și la plural, în **structuri similare**: construcții cu determinanți substantivali și adjectivali⁵, structuri sintagmatice/unități frazeologice.

2.1. *Chestiune* apare frecvent în două construcții:

(a) *chestiune* + *de* + *substantiv*, cu sensul „problemă care constituie obiectul unei preocupări”; domeniile de referință: politic, social.

Substantivele determinate sunt în majoritate abstracte care desemnează trăsături de caracter, categorii etice, estetice etc.:

chestiune de curaj / onoare / principiu / etică / moralitate / respect / demnitate / bun-simț / seriozitate / credibilitate / existență / libertate / încredere / diplomație / rutină / atitudine / zile / ore / timing / pronunție / formă / perspectivă / percepție / logică / gust / stil / viață și moarte / iubire / interes național / internațional etc.

⁵ Combinațiile frecvente (minimum două ocurențe) și cele inedite apar în mini-inventare sau/și în exemple.

- (1) *Patrimoniul cultural este o chestiune de siguranță națională.* (Șerban Sturdza, vicepreședintele Ordinului Arhitecților din România, www.historia.ro)
- (2) *Împărțirea administrativ-teritorială a României este doar o chestiune de campanie electorală.* (www.antena1sibiu.ro)
- (3) *Să batem Grecia în seara asta e o chestiune de ambiție.* (www.kanald.ro)

(b) *chestiune + adjectiv*

Adjectivele determinante pot fi calificative (*dificilă, complicată*), relaționale (*existențială, medicală, geopolitică, tehnică, românească*) sau de modificare a referinței (*personală, privată, serioasă, delicată, fundamentală*) (Brăescu 2012: 35-80):

chestiune personală / serioasă / importantă / dificilă / delicată / privată / medicală / internă / geopolitică / existențială / prioritară / tehnică etc.

- (4) *Gazele de șist, o chestiune națională* (www.finartistii.ro)

- (5) *Anveloparea blocurilor, o chestiune scumpă și adesea ilegală* (www.caon.ro).

În privința **structurilor sintagmatice** în care apare *chestiune*, semnalăm două situații: *în chestiune* și *pe chestiune de...*, doar prima fiind menționată în dicționarele explicative:

(a) *în chestiune:* „(lucrul, problema, persoana etc.) *în chestiune* = (lucrul, problema etc.) despre care este vorba în discuția respectivă”⁶.

- (6) *Ceea ce merita să fie observat în legătură cu hotărârea în cazul Wallace este că angajatul în chestiune nu era unul relativ recent; fusese angajat în urmă cu 14 ani.* (www.ejobs.ro)

- (7) *APADOR-CH le-a scris în sensul ăsta ministerelor de justiție și de externe, ca să le ceară să nu dea dovadă de exces de zel în chestiune.* (www.doll.ro) (sensul literal „în problemă”).

- (8) *Corupția macină Kosovo și îi pune în chestiune viabilitatea.* (www.financiarul.ro) („sub semnul întrebării”).

(b) *pe chestiune de...* ar fi sinonimă cu *pe problema, pe problemă/e de...*, cu sensul „referitor la... tema, subiectul problema” ce constituie „preocuparea participanților pe parcursul unei acțiuni” (Croitor 2009: 320⁷).

⁶ Vezi *chestiune*, DEX, *apud* www.dexonline.ro

⁷ Este vorba despre studiul Blancăi Croitor, *Extinderea prepoziției pe în limba română actuală*. Am reținut observația autoarei cu privire la dificultatea de a delimita „valoarea

(9) Război țiğănesc **pe chestiune de amor** între copii. (www.opiniabuzau.ro)

(10) În acea dimineață, consilierii de la Casa Albă i-au predat dosarul cu informarea zilnică **pe chestiune de securitate**. (www.digi24.ro)

(11) Îmi cer scuze, însă **pe chestiune de procedură**⁸, vreau să aduc în discuție această problemă. (www.parlament.ro)

Pluralul, chestiuni, de obicei determinat, adjectival sau substantival, apare mai ales cu sensurile „probleme”, „situații”. Astfel că adjectivele cu care se combină sunt mai frecvent de tip relațional (*tehnice, culturale, administrative, legale*) sau de modificare a referinței (*practice, generale*):

chestiuni intime / serioase / tehnice / culturale / fiscale / juridice / legale / administrative / neconvenționale / practice / generale / autohtone / externe / etc.

Substantivele sunt abstracte, cu referenți din domenii ale vieții sociale, combinate după aceeași schemă, **chestiuni + de + substantiv**:

chestiuni de fond / principiu / familie / drept / politică externă / securitate; de viață / de zi cu zi / etc.

(12) Despre cianuri, Roșia Montana și alte **chestiuni** (www.purespice.ro)

(13) Ne mai concentrăm și pe **chestiuni vitale**? Esențiale? (www.dw.com)

(14) Ponta: Am încredere să vorbesc **chestiuni de politică economică externă** cu Predoiu sau Ungureanu. (www.1.agerpres.ro).

2.2. Într-o distribuție similară, în structuri nominale, substantivele, respectiv adjectivele selectate de **chestie** pot coincide cu cele selectate de **chestiune** sau pot fi diferite.

Din exemplele de mai jos se poate observa o mai mare diversitate stilistică la nominalele cu care se combină **chestie**:

(a) **chestie + de + substantiv**

chestie de principiu / percepție / logică / bun-simț / perspectivă; interpretare / noroc / șansă / obișnuință / nuanță / obraz / orgoliu / fală / onoare / demnitate / timp / moment / fair-play / opțiune / cultură generală / normalitate / protocol etc.

semantică a prepoziției în sine [*pe* n.n.] de cea a nominalului cu care se combină sau a întregii grupări *pe + substantiv*. În mare parte, grupul *pe + nominal* are valori semantice de relație” (Croitor 2009: 310).

⁸ Frecvent în limbajul administrativ-juridic: dezbateri parlamentare, stenograme, procese-verbale etc.

(15) Victor Ponta: „Oltchim nu este o *chestie de joacă* și nici nu e o *chestie de campanie electorală*” (www.financiarul.ro)

(16) Gabi Cristea: *Dieta e o chestie de educație* (www.click.ro)

(17) Chiar mai există un conflict între generații? Sau e doar *chestie de gusturi*? (www.businesscover.ro)

(b) *chestie + adjectiv*

Sunt mai numeroase adjectivale calificative, o bună parte aparținând registrului colocvial-familiar:

chestie normală / ieftină / gravă / interesantă / nasoală / mentală / spectaculoasă / nouă / tare / mititică / personală / complicată / nouă etc.

(18) O plimbare cu trenul pe Valea Prahovei e chiar o *chestie mișto*. (www.prinbrasov.com)

(19) Andreea Bălan: „Nu vorbesc despre operațiile estetice, e o *chestie intimă*”. (www.csid.ro).

Chestie, mai familiar și mai „relaxat”, este mai rar utilizat în **structurile sintagmatice** înregistrate pentru *chestiune* (vezi *supra*):

(a) *în chestie* „în discuție”

(20) La emisiunea *în chestie*, participau actualii viceprimari ai Severinului în corpore. (www.observtot.ucoz.ro)

(b) *pe chestie de...*

(21) Dragi copii, poate ați observat că zilele astea președintele și premierul se trag de gulere (că moț n-au) și se altoiesc cu basca udă *pe chestie de bugetul patriei*. (www.revista22.ro).

3. *Chestie* – particularități lexical-semantice în româna actuală

Am urmărit și examinat **dinamica semantică** a lui *chestie* în limba română actuală pentru a susține cu argumente și exemple statutul de lexem independent, și nu de variantă, cum este considerat și înregistrat în dicționarele curente.

3.1. Sensurile cu care *chestie* apare în mod curent în limba română actuală⁹ sunt „lucru”¹⁰ (în sensul cel mai larg al termenului¹¹), „problemă”¹², „întâmplare”, „fapt(ă)”, „situație”:

(22) *Vând ceva chestie de metal, nu știu la ce servește.* (www.olx.ro)

(23) *Salut! Am o chestie și nu știu cum să o rezolv.* (www.extreamcs.com/forum)

(24) *2 oameni au făcut o chestie foarte tare pentru mine.* (www.free.cosmote.ro)

(25) *Sebastian Vlădescu: Ce naiba caut în chestia asta? Așa s-a întrebat astăzi Sebastian Vlădescu, referindu-se la funcția sa de ministru al finanțelor.* (www.stirileprotv.ro).

Semele generice „faptă”, „întâmplare”, „situație” pot fi conotate negativ: „faptă reprobabilă, situație/întâmplare de neacceptat”:

(26) *„A fost o chestie ascunsă, ceva dubios!”. Perioada de care se leagă Mihai Stoica vizavi de dezastrul retrogradării lui Dinamo.* (www.orange.ro)

(27) *O chestie care mă uluiește este faptul că vă parcați mașinile oriunde vă vine.* (www.gsp.ro).

Păstrând sensul mai sus amintit, cu ajutorul lui *chestie* vorbitorul se poate referi la un obiect al cărui nume nu îi este cunoscut sau nu și-l amintește pe moment, ezită sau evită din motive diferite a-l denumi (rolul eufemistic al lui *chestie*):

(28) *Mi-a apărut o chestie roșie la ochi. Ar trebui să-mi fac griji?* (www.tpu.ro)

(29) *Toți au salopetă și sunt mereu legați cu chestia aia de siguranță.* (www.taraboste.eu)

(30) *La acvariu trebuie și chestia aia care bagă oxigen?* (www.tpu.ro)

(31) *Am văzut azi o chestie de doi bani la TV.* (www.razbunareacapsunarului.blogspot.ro).

⁹ Utilizarea în contexte variate, limbajul tinerilor și cel colocvial-argotic au permis extinderea semantică a cuvântului *chestie*.

¹⁰ Unul dintre sensurile cuvântului *lucru* este „chestiune, problemă”.

¹¹ Identificarea generică, „realizată prin elemente de limbaj care poartă doar o semnificație foarte generală” cum ar fi „unele substantive cu sens generic și cu valoare de substitute: *lucru, treabă, chestie* (când nu sunt anafonice)” (Zafiu 2002: 366).

¹² Pentru sinonimia dintre *chestiune/chestie* și *problemă*, vezi *problemă*, DEX, apud www.dexonline.ro: „chestiune care prezintă aspecte neclare...”, „chestiune importantă care constituie o sarcină, o preocupare...”; „chestiune care intră în sfera preocupărilor, a cercetărilor cuiva...”; a se vedea și Chircu 2013: 192.

După părerea noastră, în exemplul (31) *chestie* capătă rol (de) calificativ¹³, la limita inferioară a calificării, rol potențat de expresia *de doi bani* „ieftin”, „de calitate inferioară” (Volceanov/Volceanov 2019: 106).

Menționăm și *rolul apozitiv* (Chircu 2013: 194), explicativ, pe care îl poate avea *chestie* în anumite contexte, când aduce informații suplimentare:

(32) *Vorbeam, acum două zile, despre fericire, chestia aia despre care cântă Angela Similea, ca să aibă lumea la ce strâmba din nas.* (www.simonatache.ro)

sau *rolul anaforic*:

(33) *Când eram mic mereu făceam benzi desenate și inventam tot felul de personaje dubioase. Am continuat cu chestia asta și până la urmă am mers la o școală de artă, unde am învățat să fiu ilustrator.* (www.sub25.ro)

(34) *...să faci profit înseamnă să crezi valoare, să muncești mult, să faci lucruri bune, și eu sunt mândru de chestia asta.* (www.transilvaniareporter.ro).

Conversațiile curente, limbajul cotidian îl plasează pe *chestie*, cu sens abstract, într-o serie de **sintagme/unități frazeologice**:

(a) de chestie „ca fapt divers, fără un motiv anume”; „de-aia / de sanchi / chichi / pamplezir”:

(35) *Așa de chestie scriu, iar însemnare pentru că trebeee (!)* (www.jurnale.ro)

(36) *Doar așa, de chestie¹⁴, tipa din poze e prietena lui, nu fiica lui, dar oricum sunteți jurnaliști profesioniști ....* (www.gandul.info)

(37) *Se amestecă brânza sărată cu oul (am avut ou de țară) și cu ceapa data pe răzătoarea fină; se adaugă sare, piper și mărar, tocat mărunt; eu am adăugat și o lingură de urdă dulce (așa de chestie)...* (www.uncopilsioghinda.wordpress.com)

(b) nicio chestie „nimic important, nicio problemă”:

(38) *„Dacă Anda fuge cu Victor, nu e nicio chestie, că ei au mai fost împreună”...* (www.enational.ro)

(39) *Nu am nicio chestie („conflict/relație”) cu nimeni din conducerea acestei brutării și nici nu sunt angajată a acestei brutării.* (www.jurnalgiurgiuvean.ro)

¹³ Am spune rol asumat, voit calificativ.

¹⁴ Cititorul „amendează”, prin insistență (redundanța expresiei: *doar așa, de chestie*), nu atât eroarea informațională, cât lipsa de profesionalism a jurnalistului.

(c) *mare chestie* „mare lucru, lucru important, ieșit din comun”. În limba vorbită, intonația afirmativă/exclamativă/interogativă este elementul esențial în lectura sintagmei și în dezambiguizarea mesajului. În textul scris, contextul ajută la înțelegerea literală sau ironică a sintagmei:

(40) *E așa mare chestie dacă nu vreau să port voal la nuntă?* (www.intrebari.flu.ro) („mare lucru, problemă”)

(41) *acest desen este demn de a ajunge in top, iar tu zici ca nu e mare chestie?! e extrem de mare chestie...*(www.desenatori.ro) („valoros, important, care contează”)

(42) *Mare chestie: s-a mai tăiat un copac pentru a face loc betoanelor unui jmecher* (www.antidotul.ro) (ironic, „fleac, lucru lipsit de importanță”)

(43) *Ce mare chestie? A fost un mic blat amical cu ocazia a 100 de ani de la înființarea federației americane de fotbal..* (www.sport.ro)

(d) *ce chestie!*¹⁵ „ce situație!”, „ce fază!”

(44) *Ce chestie, Remus Cernea mai trage o dată la președinție!* (www.voxpublica.realitatea.net)

(45) *Ce chestie... de unde ai știut?* (www.kudika.ro)

(46) *Auzi măi, ce chestie, a ajuns mediocrul Bourceanu să se ia de monumentalul Duckadam.* (www.tibifarcas.ro)

(e) *ca ce chestie?* „dar de ce?”, „cum adică?”, „de unde și până unde?”

(47) *Putin vrea să supraînarneze Armata Roșie... Ca ce chestie, bre?* (www.viorelpadina.wordpress.com)

(f) *chestia e că...* „problema e că...”

(48) *E clar că m-aș putea interesa la primărie sau, mă rog, unde trebuie, dar chestia e că eu nu sunt în țară.* (www.roportal.ro/discutii)

(49) *Chestia e că aștia de la L’Oreal îți dădeau o loțiune de plajă gratis pentru orice produs cumpărat de la ei.* (www.mnazdravan.wordpress.com).

3.2. Pluralul *chestii* prezintă și particularități semantice proprii, diferite de cele ale singularului:

(a) „probleme, lucruri, situații...”

---

¹⁵ Locutorul este surprins (45), contrariat (44), indignat (46).

(50) „Am curaj să ies nemachiată pe stradă, îmi pare rău dacă nu arăt bine, nu mi-e frică. Sunt om, am și eu **chestiile** mele, nu sunt păpușă”. (www.cancan.ro)

(51) 21 de **chestii** de făcut prin Oradea într-o viață. (www.hotel-lyra.ro)

(52) „Asta e traseul pe care l-am făcut, voiam să întreb dacă există **chestii** notabile de văzut pe parcurs” (www.reddit.com) („(gen.) lucruri, (spec.) obiective turistice”)

(53) Niște **chestii** care îmi trec acum prin cap. (www.rapcea.ro) („gânduri, idei”)

(b) substitut al obiectelor unei enumerări, **chestii** are, astfel, „rolul de a facilita economia lingvistică în enunț” (Chircu 2013: 93):

(54) Știe cineva de unde aș putea să achiziționez rechize, caiete și alte **chestii** legate de școală mai ieftin și rapid? (www.garbo.ro/comunitate)

(55) Mihai Ristea, despre noua piesă: „E pop, e dance, e așa o fuziune de **chestii**.” (www.1music.ro)

(56) Mănânc foarte multe **chestii** bogate în toate cele și multe ciorbe. Mai puțin prăjeală și foarte mult pește. (www.profm.ro).

(c) asemenea singularului, pluralul trimite la un obiect al cărui nume este necunoscut vorbitorului, vorbitorul nu și-l amintește pe moment, ezită sau evită a-l denumi:

(57) Cine știe cum se numesc niște **chestii** care (!) le lipești pe perete și au 2 părți cu lipici și poți să lipești pe ele ce vrei tu, de exemplu un poster? (www.tpu.ro)

(58) „Mă, bani nu-ți dau. Dacă vrei, ți-am zis, am niște **chestii** de ronțăit la mine”. (www.cristianflorea.ro)

(59) Am sărit cu Gabi și, din imprudență, cred că m-a lovit. Nu am vrut să mă prefac, niciodată nu fac **chestii** d-astea. A fost penalty meritat. (www.prosport.ro).

3.3. Expresivitatea pluralului **chestii** la nivel sintagmatic/frazeologic se concretizează: (a) într-o structură rimată ludică: *chestii trestii*; (b) într-o structură repetitivă: *chestii socoteli*, când *chestii* și *socoteli* sunt sinonime, respectiv enumerativă, când *socoteli* are fie sensul de bază „calcul numeric, evaluare numerică”, fie un sens secundar, „privire asupra unor fapte din trecut; bilanț”:

(a) **chestii trestii** „diverse”

(60) **Chestii trestii**¹⁶ – intră în lumea colorată. (www.chestii-trestii.ro)

(61) *parodii chestii trestii pufarine*¹⁷ (www.altaiyr.wordpress.com)

¹⁶ Site și magazin online cu produse personalizate realizate manual, din lut polimeric.

(b) chestii socoteli

Sensul familiar al lui *socoteală* „treabă, lucru”, sinonim cu același sens familiar al lui *chestie*, facilitează asocierea colocvial-ludică a celor două. Redundanța asocierii intensifică semnificația mesajului.

(62) *Chestii, socoteli!* - Guvernării primesc „spor de antenă”. (www.9am.ro)

(63) *Trestii, chestii, socoteli... și învârteli* (www.contrasens.com)

(64) *Fotbalul județean se pregătește de retur. Analize, discuții, chestii, socoteli...* (www.ziarulzigzag.ro).

4. Chestiune – chestie. Productivitate derivativă

Cu sensurile „lucru”, „întâmplare”, *chestie* este **bază de derivare** pentru derivate cu prefixe: superlativele *super chestie*, *mega-super-ultra chestie*, negativul *nechestie*, respectiv cu sufixe: *chestioasă*.

În cercetarea noastră, nu am găsit decât un singur derivat de la *chestiune*, *superchestiune*, în două texte diferite ale aceluiași utilizator.

(65) *Pentru cei care-și varsă cafeaua de la automat până la birou, s-a inventat o super chestiune: transportorul de cafea.* (www.razvanbb.ro)

(66) *Dar mi se pare o super chestiune. Stai liniștit și relaxat și zelist monitor îți zice pe unde a mai fost publicat brand-ul tău* (www.razvanbb.ro)

(67) *În anii '80, să fii depanator de radio/TV era o superchestie!* (www.ziaruldeiasi.ro)

(68) *proprietaru' o făcut în mai multe rînduri zgomote că are ceva mega-super-ultra chestie pe post de server.* (www.trilema.com)

(69) *Că e o chestie nechestie chestioasă inchestionata chestiitoare:)). Da da:)). Si în chestia aia era vorba de chestie:)). Care chestie?* (www.xoxoandreea.blogspot.com)

(70) *cât de adevărat vi se pare aceasta chestiune chestioasă a femeilor, observând că pe piață există n reviste pt femei, pe când, pentru bărbați, 0.* (www.sexpert.ro)

(71) *(iubirea...ce înseamnă pentru tine?) păi ce să fie ... e o chestie chestioasă între două persoane un sentiment care ... e mult prea plăcut.* (www.prieteni.ro)

(72) *Nu văd niciodată să mă facă fericită o bijuterie de mare valoare, sau cine știe ce chestie prea chestioasă.* (www.roxana-pink.blogspot.ro)

Diminutivele pe care le semnaleză Adrian Chircu (2013: 194) și Violeta Leu Hanganu (2021: 89-90), *chestiuță* și *chestioară*, acoperă o arie semantică largă:

---

¹⁷ Denumirea unei rubrici de parodii versificate de pe un blog.

(73) O **chestiuță**¹⁸ din lumea medicală: se fură ca-n codru! (www.bzi.ro) („știre ne semnificativă, aparent lipsită de importanță”)

(74) Sunt într-o perioadă foarte mișto a vieții mele, în care mă bucur de fiecare **chestiuță** întâmplătoare, cu gândul că nu e întâmplătoare. (www.shoppingtherapy-cristina.com) („moment”, „întâmplare”)

(75) Este un arc foarte drăguț și rezistent, numai că săgețile au la capăt o **chestiuță** verde care se prinde de arc pentru a lansa săgeata. (www.emag.ro)

(76) Evită să iei medicamente pentru orice „**chestiuță**”. Toate ajung „filtrate” prin ficat. (www.fanusplant.ro) („indispoziție; durere; afecțiune lipsită de gravitate”)

(77) Mă uit la **chestioara** asta doar pentru Zendaya. Chiar îmi place tipa aia. (www.m.cinemagia.ro) („serial”)

(78) ...de fiecare dată se întoarce din delegație cu un mic dar, o **chestioară** drăguță, să-mi arate că i-am lipsit fizic, dar nu din gânduri. (www.quotationsfreak.wordpress.com) („surpriză”)

(79) ...aș pleca în orice clipă singură, în orice colț al lumii, chiar dacă nu m-aș descurca, rezolv cumva orice **chestioară** ce se ivește (www.andraasmerea.wordpress.com) („problemă”).

5. Concluzii

Analiza faptelor de limbă a permis observarea modului în care substantivele *chestiune* și *chestie* sunt utilizate în româna actuală.

Ușor arhaic, restrictiv și selectiv, formal, *chestiune*, cu sensurile „problemă, care necesită o rezolvare”, „obiectul unei preocupări”, rămâne azi mai mult în sfera vieții politice și sociale.

Foarte prezent îndeosebi în vorbirea familiară, *chestie* este spontan, informal, „la îndemână”, mai ales în identificarea generică, cu sensurile „lucru”, „problemă”, „faptă”, „întâmplare”, și ca substitut denominativ (vorbitorul nu știe sau nu își amintește numele obiectului la care face referire).

Semantica bogată, într-o dinamică alertă, frazeologia diversă, capacitatea derivațională l-ar „recomanda” pentru statul de lexem, pentru care ne-am propus pledoaria într-o primă cercetare (2013), urmărind frecvența și modalitățile de utilizare în uz.

---

¹⁸ Diminutivul „diminuează” ironic importanța știrii, relevată fără menajamente în a doua parte a enunțului.

DOOM³, apărut la sfârșitul anului trecut, îl înregistrează pe *chestie* ca lexem independent:

Chestie (lucru; întâmplare) (fam.) s.f., g-d. art. chestiei; pl. chestii, art. chestiile (desp.-ti-i).

Putem afirma astfel, cu convingere, că și dicționarele explicative, în edițiile viitoare, îl vor înregistra pe *chestie* ca lexem independent, cu sensurile deja semnalate, cu altele noi, care vor mai fi îmbogățind semantica substantivului, cu posibil o „paletă” mai bogată și mai expresivă la nivel sintagmatic-frazeologic.

SURSE ONLINE

www.9am.ro	www.free.cosmote.ro
www.1.agerpres.ro	www.gandul.info
www.1music.ro	www.garbo.ro
www.altaiyr.wordpress.com	www.historia.ro
www.andraasmerea.wordpress.com	www.hotel-lyra.ro
www.antena1sibiu.ro	www.intrebari.flu.ro
www.antidotul.ro	www.jurnale.ro
www.businesscover.ro	www.jurnalgiurgiuvean.ro
www.bzi.ro	www.kanald.ro
www.cancan.ro	www.macnetize.com
www.caon.ro	www.m.cinemagia.ro
www.chestii-trestii.ro	www.mnazdravan.wordpress.com
www.click.ro	www.observatoreuropean.radioromania.ro
www.contrasens.com	www.observtot.ucoz.ro
www.cristianflorea.ro	www.olx.ro
www.csid.ro	www.opiniabuzau.ro
www.desenatori.ro	www.orange.ro
www.digi24.ro	www.parlament.ro
www.doll.ro	www.prieteni.ro
www.dw.com	www.prinbrasov.com
www.ejobs.ro	www.profm.ro
www.emag.ro	www.prosport.ro
www.enational.ro	www.purespice.ro
www.extreamcs.com/forum	www.quotationsfreak.wordpress.com
www.faanusplant.ro	www.razbunareacapsunarului.blogspot.ro
www.financiarul.ro	www.rapcea.ro
www.finantistii.ro	www.razvanbb.ro

www.reddit.com
www.revista22.ro
www.roxana-pink.blogspot.ro
www.roportal.ro/discutii
www.sexpert.ro
www.shoppingtherapy-cristina.com
www.simonatache.ro
www.sport.ro
www.stirileprotv.ro
www.sub25.ro

www.taraboste.eu
www.tpu.ro
www.transilvaniareporter.ro
www.trilema.com
www.uncopilsioghinda.wordpress.com
www.voxpublica.realitatea.net
www.xoxoandreea.blogspot.com
www.ziaruldeiasi.ro
www.ziarulzig

BIBLIOGRAFIE

Studii și articole

- Brăescu, R., 2012, *Adjectivul în română. Sintaxă și semantică*, București, Editura Universității din București.
- Chircu, A., 2013, „Observații asupra unui substantiv abstract devenit concret în limba română actuală: rom. *chestie*”, în Cepraga, D. O., C. Lupu, L. Renzi (eds.), *Études romanes. Hommages offerts à Florica Dimitrescu et Alexandru Niculescu*, I, București, Editura Universității din București, pp. 188-198.
- Croitor, B., 2009, „Extinderea utilizării prepoziției PE în limba română actuală”, în Pană Dindelegan, G. (coord.), *Dinamica limbii române actuale - Aspecte gramaticale și discursive*, București, Editura Științifică, pp. 309-333.
- Dimitrescu, Fl., 2014, *Teme lexicale actuale (începutul secolului al XXI-lea)*, București, Editura Academiei Române.
- Goldiș Poalelungi, A., 1973, *L'influence du français sur le roumain (Vocabulaire et syntaxe)*, Dijon, Les Belles Lettres.
- Ionescu-Ruxăndoiu, L., 2001, „Cuvânt înainte”, în Stoichițoiu-Ichim, A., 2001, *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influențe, creativitate*, București, Editura ALL, p. 2.
- Leu Hanganu, V., 2021, *Diminutivele în limba română actuală vorbită. Aspecte lexicale, pragmatice și sociolingvistice*, București, Editura Universității din București.
- Niculescu, Al., 1978, „Neologismele de tipul *-(ț)ie - -(ț)iune*”, în Niculescu, Al., *Individualitatea limbii române între limbile romanice*, 2, București, Editura Științifică, pp. 116-121.
- Oprea, I., 1992-1993, „Istoria adaptării împrumuturilor românești care au corespondente latinești în *-(t)io, -(t)ionis*”, în *Anuar de lingvistică și istorie literară*, vol. XXXIII, pp. 81-131.
- Pană Dindelegan, G., 2008, „Concurența *-(ț)iune/- (ț)ie*; stadiul actual al fenomenului”, în *Studii și cercetări lingvistice*, LIX, nr. 2, pp. 489-501.
- Zafiu, R., 2002, „Strategii ale impreciziei: expresii ale vagului și ale aproximării în limba română și utilizarea lor discursivă”, în Pană Dindelegan, G. (coord.), *Perspective*

actuale în studiul limbii române. Actele Colocviului Catedrei de Limba Română – 22-23 noiembrie 2001, București, Editura Universității din București, pp. 363-376.

Zafiu, R., 2003, „Propozițiune”, în *România literară*, nr. 33, www.romlit.ro.

Dicționare

*** 2009, *Dicționarul explicativ al limbii române*, ediția a II-a, București, Editura Univers Enciclopedic Gold. (DEX)

*** 1958, *Dicționarul limbii române moderne*, București, Editura Academiei Române. (DLRM)

*** 1982, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, București, Editura Academiei Române. (DOOM¹)

*** 2005, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Univers Enciclopedic Gold. (DOOM²)

*** 2021, *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a III-a, București, Editura Univers Enciclopedic. (DOOM³)

Marcu, Florin, 1997, *Noul dicționar de neologisme*, București, Editura Academiei Române.

Volceanov, G., G.-P. Volceanov, 2019, *Noul dicționar de argou al limbii române*, București, Editura Litera.